

Trump Planı: Filistinlileri İşgal ve Manda Arasında Tercihe Zorlama

İki yıldır işgalci İsrail rejimi Filistinlilere yönelik Gazze’de soykırım eylemleri gerçekleştirmektedir. İşgalci rejim, soykırım olarak tanımlanan her türlü yöntemi uygulamıştır. Gazze’deki Filistin halkına karşı açlığı bir silah olarak kullanması, Gazze nüfusunu yerinden etmesi, sayısız toplu katliam yapması, Gazze’nin altyapısını tamamen yok etmesi, yardımların girişini engellemesi ve temel ihtiyaçları ortadan kaldırması, gazetecileri ve insani yardım çalışanlarını hedef alması, hastaneleri, okulları ve hizmet kurumlarını yok etmesi ile sayısız soykırım temelli pratik ve söylemsel politikayı hayata geçirmesi bu yöntemler arasında yer almıştır. Bu bağlamda Gazze’de şehit sayısı ve insan kaybı 67 bini aşmış, yüzbinlerce kişi yaralanmış, binlerce aile nüfus kayıtlarından silinmiş ve Gazze’nin yerleşim alanları ile mahalleleri yerle bir edilmiştir.

Uluslararası toplum iki yıl boyunca devam eden bu soykırımı durdurmak için siyasi ve hukuki anlamda yeterince caydırıcı girişimde bulunmamıştır. Son zamanlarda bazı devletler soykırım devam ederken Filistin meselesini çözmek adına birkaç girişimde bulunmuştur. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler 80. Genel Kurulu çerçevesinde, İngiltere, Fransa ve Kanada başta olmak üzere 10 devlet Filistin Devleti’ni resmen tanımıştır. Herhangi bir zeminde Filistin’i bir devlet olarak kabul etmeyi reddeden işgalci İsrail rejimi ise bu tanımları reddetmiştir. Aslında bu gelişme Fransa ve Suudi Arabistan’ın girişimiyle ortaya çıkmıştır. Bu konuda asıl hedef, Filistin meselesinin barışçıl yollarla çözülmesi ve iki devletli çözümün hayata geçirilmesidir.

Buna paralel olarak, 23 Eylül 2025 tarihinde Gazze’de işgalci rejim tarafından gerçekleştirilen soykırıma son vermek amacıyla ABD Başkanı Donald Trump, Birleşmiş Milletler binasında yedi büyük Müslüman ülkenin katılımıyla bir toplantı düzenlemiştir. Bu ülkeler Türkiye, Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün, Pakistan, Endonezya ve Birleşik Arap Emirlikleri’dir. 29 Eylül’de Trump, 21 maddeden oluşan “Gazze Planını” açıklamıştır. Bu plan, Gazze’de yürütülen soykırımın durdurulmasını, işgalci İsrail rejiminin Gazze’den kademeli olarak çekilmesini, esirlerin serbest bırakılmasını, Hamas’ın silahsızlandırılmasını ve Gazze halkının bölgeyi terk etmeye zorlanmamasını öngörmektedir. Ayrıca, plana göre Gazze’yi yönetecek bir teknokrat komisyonun oluşturup bu komisyon sadece günlük hizmetler ve belediyecilik işlerinden sorumlu olacaktır. Söz konusu komisyon ve yönetim, uluslararası bir komisyonun ve heyetin denetimi altında çalışacaktır. “Barış Konseyi” adını alacak heyetin başında eski İngiltere Başbakanı Tony Blair’in bulunacağı duyurulmuştur.

Netanyahu, ABD ziyareti ve Trump ile görüşmesi sırasında Trump'ın planını kabul ettiğini açıklamıştır. Medyaya sızan haberlere göre bu plan, Netanyahu'nun ABD'de Kushner ve Witkoff ile yaptığı görüşmeler sırasında değişmiş ve Trump'ın Müslüman liderlerle gerçekleştirdiği toplantıda konuşulan ana hatların bazıları Netanyahu'nun istekleri üzerine değiştirilmiştir. Trump'ın planı açıklamasının ardından Türkiye, Mısır ve Suudi Arabistan başta olmak üzere diğer ülkeler de planı desteklediklerini duyurmuştur. Hamas ise birkaç gün sonra Trump'ın planını kabul ettiğini açıklamıştır.

Ardından Trump, Hamas'ın planı kabul ettiğine dair haberi ilan ederek işgalci İsrail'in Gazze'ye yönelik askeri operasyonlarını durdurması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak bilindiği üzere İsrail rejimi askeri eylemlerini ve katliamlarını bir müddet daha sürdürmüştür. Bununla birlikte Trump'ın baskısı sonucunda işgalci İsrail rejimi, kuzey Gazze'de yürüttüğü askeri operasyonu durdurmak zorunda kalmıştır.

Bu gelişmelerin ardından Hamas ile işgalci İsrail rejimi arasında Mısır'ın Şarm El-Şeyh şehrinde Mısır, Türkiye ve Katar heyetlerinin aracılığıyla dolaylı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda iki taraf, ateşkesin ilk aşamasını kabul etmiştir. İşgalci rejimin 10 Ekim, 2025'te verdiği onayla birlikte ilk aşama yürürlüğe girmiştir.

İlk aşama maddeleri arasında, işgalci İsrail rejiminin askerlerini belirlenen “sarı çizgiye” kadar çekmesi ve taraflar arasında esir takasının yapılması yer almaktadır. Aslında bu çizgi, Gazze'nin yaklaşık yüzde 50'sini işgalci rejimin kontrolünde bırakmaktadır. Ancak yoğun nüfuslu bölgelerden çekilmesini öngörmektedir. Bu madde, Knesset'in onayının ardından 10 Ekim'de uygulanmaya başlanmıştır. İsrail'in çekilmesinden sonraki 72 saat içerisinde esir takası şu şekilde gerçekleştirilmiştir: Hamas, elindeki hayatta kalan 20 İsrailli esiri serbest bırakmış; buna karşılık İsrail rejimi de yaklaşık 1960 Filistinli esiri serbest bırakmıştır.

13 Ekim Pazartesi sabahı, Hamas elindeki İsrailli esirleri serbest bırakarak yükümlülüklerini yerine getirmiş; işgalci rejim de ateşkes kapsamında anlaşmaya varıldığı şekilde Filistinli esirleri serbest bırakmıştır. Bu gelişmelerin hemen ardından Trump, işgalci rejimi ziyaret etmiş ve Knesset'te bir konuşma yapmıştır. Trump'ın ziyareti sırasında kullandığı “savaş (soykırım) bitmiştir” ifadesi, aslında Netanyahu'nun ateşkese uymama ihtimaline karşı bir uyarı niteliğinde değerlendirilmiştir.

Mısır, ateşkes çerçevesinin ilk aşamasının kabul edilmesinin ardından, Türkiye ve ABD'nin de aralarında bulunduğu 20'den fazla ülke liderini bir zirveye davet etmiştir. Zirve 13 Ekim'de

Şarm El-Şeyh şehrinde gerçekleşmiştir. Zirvede birçok ülkenin katılımı ile ABD, Türkiye, Mısır ve Katar'ın garantör ülkeler olarak anlaşmaya imza atmıştır.

Bu bağlamda Gazze'ye yönelik soykırımın durdurulması ve ateşkesin sağlanması sürecinde birden fazla belirleyici faktörün rol oynadığını söylemek mümkündür. Öncelikle, işgalci rejimin zulmüne, soykırımına ve diğer hukuk dışı politikalarına karşı Gazze'deki Filistin halkının sergilediği direniş ve sarsılmaz duruş bu sürecin en temel unsurudur. Bununla birlikte, uluslararası düzeyde Filistin halkı lehine gelişen dayanışma ve artan küresel destek de önemli bir etki yaratmıştır. Bunun yanı sıra, ABD Başkanı Donald Trump'ın baskılarıyla birlikte Türkiye, Mısır ve Katar başta olmak üzere Müslüman liderlerin kararlı tutumları da çok önemlidir. Bu bağlamda, işgalci İsrail'in Katar'a yönelik yaptığı saldırının da sürece etkisi olmuştur. Öte yandan, işgalci İsrail rejiminin sahada gerçekleştirdiği yıkım ve soykırıma rağmen bu eylemleri siyasi kazanca dönüştürememesi ve bu rejimin askerlerin yorgunluğu da önemli bir unsur olmuştur. Ayrıca, başta bazı Batı devletleri olmak üzere birçok ülkenin Filistin devletini tanınması, Batı kamuoylarında işgalci rejimin gerçek yüzünün bilinmesi ve buna paralel olarak halklar nezdinde artan toplumsal baskı da süreci etkilemiştir. Son olarak, söz konusu rejime yönelik yaptırım uygulamaları ve bu yöndeki söylemlerin giderek çoğalması da ateşkesin sağlanmasına ve soykırımın durdurulmasının faktörleri arasında değerlendirilebilir.

Trump Planı'nda yer alan unsurlar incelendiğinde her iki taraf açısından da bir dizi zorluk söz konusudur. Planda yer alan birçok hüküm işgalci İsrail'in lehine düzenlenmiştir. Örneğin, Gazze'nin "terörden arındırılacağı ve komşuları için bir tehdit teşkil etmeyeceği" yönündeki maddeler bu şekilde ifade edilerek öncelikle **işgale karşı direnişin önlenmesini** hedeflemektedir. Bununla beraber Filistin halkının özgürlüğü ve güvenliğine dair hükümler yoktur. Bu tür maddeler, askeri tehdidin Gazze'den kaynaklandığını ima etmekte ve İsrail'in işgaline ve askeri kapasite ve nükleer güce sahip olduğunu göz ardı etmektedir. Planda Filistin kurtuluş örgütlerinin silahsızlandırılmasına ilişkin hükümler, sorunun kaynağının işgal olduğu gerçeğini göz ardı etmektedir. Bu maddeler adeta sorunun Filistinlilerin silahında olduğu ve bu şekilde çözülebileceği varsayımına dayanmakta; aslında bu anlayış uzun süredir işgalci İsrail rejiminin dile getirmeye çalıştığı taleplerini yansıtmaktadır. Plan ayrıca bölgesel garantör ülkelerden Gazze'nin komşuları için tehdit oluşturmayacağına dair güvenceler talep ederken Filistin'in güvenliği için somut ve bağlayıcı bir adım atılmamaktadır.

Planın Filistin'e vadettiği temel unsurlar ekonomik avantajlar ve insani yardımlarla sınırlıdır. Hukuki ve siyasal olarak ise plan, Filistin'in bağımsızlığına ve kendi kaderini tayin etme

hakkına kesin atıf yapmamaktadır. Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde, söz konusu planın içerik ve önceliklerinin İsrail rejiminin çıkarlarına hizmet ettiği sonucuna varılabilir. Nitekim bu planın fiilen İsrail'in Filistin devletini ortadan kaldırma politikalarına hizmet ettiği değerlendirilmesi mümkündür.

Ayrıca, neredeyse herkes İsrail rejimin bu planı son aşamalarına kadar uymayacağı konusunda hemfikir. Plan aynı zamanda bu rejimin Gazze'ye karşı yürüttüğü "savaşı" durdurmak için ona bir siyasi çıkış imkanını sunmaktadır. Bunun yanı sıra planın, uluslararası bir yönetim komisyonunu önermesi ile vesayet ve manda anlayışını yeniden canlandırma olasılıklarını barındırdığı değerlendirilmektedir. Plan ayrıca, bu rejime Gazze'nin belirli bölgelerinde askeri varlığını sürdürme imkânı de sağlayabilmektedir. Bunun yanı sıra, ayrıntıları ve uygulama biçimi net olmayan bu plan, işgal rejiminin tercih ettiği yöntemlerden biridir. Zira maddelerin net olmaması ve farklı yorumlara açık olması her aşamada işgalci rejime bir esneklik sağlamaktadır.

Buna rağmen, mevcut plan Filistin halkı için iki temel hedefin gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur. Birinci ve en önemlisi, iki yılı aşkın süredir devam eden soykırımın durdurulmasına imkan sağlamış olmasıdır. Her ne kadar Gazze'deki Filistin halkı güçlü bir direnç göstermiş olsa da Gazze ciddi biçimde zarar görmüş; yaşam alanlarının neredeyse tamamı tahrip edilmiş; ciddi can kayıpları yaşanmış ve toplumsal, ekonomik ve psikolojik düzeylerde derin yıkım yaşanmıştır. Soykırımın durması, Gazze halkının yeniden normal yaşama dönme sürecinin ön şartıdır ve bu nedenle hayati öneme sahiptir. İkinci olarak, plan en azından Gazze halkı yerinden edilip Filistin'den sürülmesini hedefleyen bu rejimin hukuk dışı uygulanmasını şimdilik engellemiştir; bilindiği üzere bu rejimin esas hedeflerinden biri budur. Gazze halkının topraklarında kalması, Filistin direnişinin ve ulusal kimliğin korunması açısından hayati bir öneme sahiptir. Taşıdığı olumsuzluklar ve belirsizlikler dikkate alındığında bile, bu iki temel kazanım nedeniyle planın Filistin halkı açısından geçici ve sınırlı da olsa önemli bir bağlam sunmuş olduğu söylenebilir. Nitekim Müslüman ülkelerin bu plana karşı etkin ve uygulanabilir bir alternatif geliştirememesi, Filistinlilerin manevra alanını daraltmış ve sonuç olarak Trump'ın planını kabul etmeye zorlanmasına yol açmıştır.

Bir başka husus ise Trump'ın çerçeve planı "Orta Doğu Barış Planı" olarak adlandırılmaya çalışılmaktadır. Fakat bu bölgede gerçek bir barışın sağlanabilmesi için meselelerin ve sorunların asıl kaynakları ele alınmalı ve temellerini çözümlenmelidir. Elbette Gazze, bu bölgenin sorunlar arasında merkezi bir yere sahiptir. Ancak Gazze'ye yönelik zulüm, işgalci rejiminin hukuk dışı politikalarının sadece bir parçasını teşkil etmektedir. Söz konusu rejimin tüm hukuk

dışı uygulamaları, pratikleri ve söylemleri bir bütün halinde değerlendirilmelidir. Aksi takdirde saldırgan tutum ve agresif politikaları anlamak mümkün olmayacaktır. Bu rejimin Gazze, Kudüs ve Batı Şeria da dâhil olmak üzere tüm Filistin topraklarında uyguladığı hukuk dışı politikalar ve işlediği suçlar, Filistin halkını topraklarından sürme politikası ile Filistin toplumunun demografik yapısını değiştirme hedeflerine hizmet etmektedir. Bugün bu rejimin Gazze'nin neredeyse tamamını enkaza çevirmiş olması da esasen bu hedefe hizmet etmektedir. Filistin halkını askeri yollarla Gazze'den çıkaramayan rejim, yaşamı olanaksız hale getirerek aynı amaca ulaşmaya çalışmıştır. Bu nedenle işgal ortadan kaldırılmadığı sürece bölgeye kalıcı barışın getirilmesi bir hayal olarak kalacaktır.

Yazar Hakkında:

Kamal Alaqad lisans eğitimini 2013 yılında Gazze İslam Üniversitesi'nde Hukuk alanında tamamlamış, ardından Muğla Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler yüksek lisansı yapmıştır. Hâlihazırda Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler alanında doktora yapmakta ve Ortadoğu Vakfı'nda araştırmacı olarak yer almaktadır.